

Realizacja zadań opiekuńczych w „Domu dziecka”

Spis treści:

1. Wstęp.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa osobistego i ochronę zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stworzenie warunków do nawiązania bliskich więzi osobowych i zaspokojenia potrzeb emocjonalnych.
3. Zaspokojenie potrzeb materialnych.
4. Zapewnienie warunków nauki własnej i zdobycia zawodu.
5. Rozwijanie zainteresowań i zaspokojenie potrzeb kulturalnych.
6. Wdrażanie do życia społecznego.
7. Przygotowanie do życia w rodzinie własnej.
8. Podsumowanie

1. Wstęp.

Wszystkie dzieci niezależnie gdzie się wychowują żyją w społeczeństwie, spotykają się ze sobą, na ulicy, w sklepie, u lekarza, napotykać różne trudności. Dorośli powinni zaspokoić potrzeby dzieci, zapewnić im najlepszą opiekę oraz najkorzystniejsze warunki do godnego życia. To rodzina jest środowiskiem, gdzie dziecko czuje się najbardziej bezpieczne, kochane oraz szczęśliwe.

Jednakże jest wiele dzieci, które wychowują się w domu dziecka, mają one takie same potrzeby jak dzieci wychowujące się we własnych rodzinach, jednakże warunki w jakich się wychowują są całkiem odmienne. Dom dziecka to placówka opiekuńcza – wychowawcza typu socjalizacyjnego, jest ona całodobowa. Zaspokaja te potrzeby dzieci i młodzieży, które ich własna rodzina nie mogła z różnych powodów zaspokoić.

Dom dziecka realizuje następujące zadania opiekuńcze – wychowawcze w zastępstwie rodziny wobec wychowanków:

- zapewnienie bezpieczeństwa osobistego i ochronę zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stworzenie warunków do nawiązania bliskich więzi osobowych i zaspokojenia potrzeb emocjonalnych,
- zaspokojenie potrzeb materialnych,
- zapewnienie warunków nauki własnej i zdobycia zawodu,
- rozwijanie zainteresowań i zaspokojenie potrzeb kulturalnych,
- wdrażanie do życia społecznego,
- przygotowanie do życia w rodzinie własnej.

2. Zapewnienie bezpieczeństwa osobistego i ochronę zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stworzenie warunków do nawiązania bliskich więzi osobowych i zaspokojenia potrzeb emocjonalnych.

Pierwszym z wymienionych zadań jest zapewnienie bezpieczeństwa osobistego i ochronę zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stworzenie warunków do nawiązania bliskich więzi osobowych i zaspokojenia potrzeb emocjonalnych. Każde dziecko potrzebuje bezpieczeństwa, jest ono podstawową potrzebą psychiczną. Niezaspokojenie jej powoduje nie tylko przeżycia lękowe, ale może prowadzić do zaburzenia funkcjonowania układu nerwowego. Dzieci, które trafiły do domu dziecka bardzo często były narażone na naruszenie poczucia bezpieczeństwa. Można wymienić tutaj wiele takich sytuacji, o których pisze w swojej książce Filipczuk Halina. Małe dzieci były zamykane w domu i przywiązywane do kaloryfera, stołu, czy też wiązano im ręce, żeby nie mogły się ruszyć. Libacje alkoholowe również przyczyniły się do powstania przeżyć lękowych. Dzieci często podczas libacji kryły się po kątach, wchodziły pod stół, za łóżka i w swoich kryjówkach siedziały aż do momentu gdy rodzice wytrzeźwieli i zajęli się nimi. Dzieci przeżywają lęk podczas rozstania z matką, gdy matka zostawi dziecko u obcych ludzi, przed sklepem, na dworcu. Umieszczenie dziecka w domu dziecka prawie zawsze wywołuje w nim zaburzenie poczucia bezpieczeństwa. Lęk po rozstaniu z matką, lęk przed nowym miejscem, obcymi ludźmi, otoczeniem oraz niepewną przyszłość. Zachwianie poczucia bezpieczeństwa działa w różnym nasileniu, zależnie od wieku dziecka, właściwości indywidualnych oraz od dotychczasowych doświadczeń. Do zaburzenia bezpieczeństwa przyczyniają się również wszelkie zmiany, skład grupy, przydzielony do niej wychowawca. Jeżeli dziecko jest akceptowane w grupie, ma lepszą samoocenę przeżywa mniej stanów lękowych. Bardzo ważne jest aby dziecko miało właściwy stosunek do samego siebie, aby oceniało siebie pozytywnie oraz miało do siebie zaufanie ponieważ będzie mu łatwiej pokonywać wszelkie trudności. Ważna jest również postawa ludzi dorosłych

pracujących w placówce, jeżeli są oni życzliwi, mili, uśmiechnięci to dzieci łatwiej przeżywają trudne chwile. Dziecko musi mieć pewność, że żaden z wychowawców czy innych pracowników ich nie zawiedzie, nawet w małych sprawach. Zaufanie dziecka jest bardzo trudno zdobyć, tym bardziej że dzieci te straciły wcześniej zaufanie do swoich najbliższych, rodziców, dlatego bardzo trudno będzie im zaufać nowo poznanym obcym osobom.

Naruszeniem bezpieczeństwa jest również brak ładu i porządku, ponieważ wtedy mogą zgubić się osobiste rzeczy dziecka przybory szkolne, ubrania.

Ważne jest również aby dzieci czuły się bezpiecznie poza domem dziecka, na ulicy w szkole. Dlatego placówka powinna zapewnić dzieciom odpowiedni ubiór, wyposażyć je w potrzebne przybory szkolne oraz przygotować dziecko do kolejnych zajęć lekcyjnych, aby nie bało się że otrzyma zły stopień.

Dziecko powinno mieć poczucie bezpieczeństwa również w chorobie. Powinno mieć zapewnioną fachową opiekę medyczną i otrzymywać odpowiednie leki aby wyzdrowiało. Choroba zaburza funkcjonowanie dziecka między innymi poprzez opuszczanie zajęć szkolnych.

Dziecko chce aby przy nim zawsze była bliska mu osoba. Dla dzieci wychowujących się we własnej rodzinie jest to mama i tata. Małe dziecko zapytane czyje jest często odpowie mamusi i tatusia. Dziecko pragnie być czyjeś. Niestety dzieci wychowujące się w domu dziecka nie odpowie mamy i taty tylko pomyśli z którym z wychowawców najbardziej jest związany i którego najbardziej lubi, kocha. Dla dziecka wychowującego się w rodzinnym domu jest to pytanie retoryczne, natomiast dla wychowanka domu dziecka jest to pytanie bardzo trudne a wręcz kłopotliwe. Niezaspokojenie potrzeba emocjonalnych może prowadzić do dwóch różnych skutków, do intensyfikacji uczuć lub do ich zubożenia. Wskutek czego dziecko nie chce się z nikim wiązać, nikomu nie ufa.

Jest kilka czynników utrudniających wytworzeniu więzi uczuciowych dzieci. Między innymi jest to sztuczny charakter środowiska społecznego placówki, bardzo ważna jest atmosfera podczas świąt. Kolejny to, czas pozostawienia poszczególnych

dzieci pod opieką tego samego wychowawcy. Jednak nie tylko wychowawcy są uczuciowo związani z dziećmi, ale również inni pracownicy placówki: księgowi, kucharki, sprzątaczk. Dzieci powinny czuć więzi ze swoimi rodzicami, jednak nie wszyscy rodzice kontaktują się ze swoimi dziećmi. Dzieci bardzo chcą nawiązać kontakt ze swoją rodziną i nawet jeśli im się to uda to nie zawsze ma dobry wpływ na ich stan emocjonalny.

3. Zaspokojenie potrzeb materialnych.

Każde dziecko chce posiadać, mieć coś własnego co należy tylko do niego. Zanim dziecko przyjdzie na świat rodzice przygotowują potrzebne rzeczy, które po narodzinach dziecka będą im potrzebne. Łóżeczko, ubranka, przybory kosmetyczne, itp. Im bardziej rodzice kochają swoje dziecko i im są zamożniejsi tym bardziej rzeczy materialne są kosztowniejsze i jest ich więcej. Dziecko rodząc się ma w posiadaniu wiele rzeczy, nawet o tym nie wie ale bardzo szybko rozwija się u dziecka potrzeba posiadania. Dzieci z domów dziecka zanim tam trafiły często nie miały podstawowych rzeczy takich jak łóżeczko, krzeselko, talerzyki, łyżeczki. Ich rodzice nie kupowali im zabawek, słodyczy. Ich potrzeby biologiczne i materialne nie były zaspokajane. Nędza w jakiej żyły wynika z niedbalstwa, braku poczucia odpowiedzialności jak również alkoholizmu rodziców. Dzieci po umieszczeniu w domu dziecka otrzymują wszystkie potrzebne rzeczy do codziennego funkcjonowania. Żyjąc w grupie często pojawia się trudność w ścisłym rozgraniczeniu ich własności osobistej. Niektóre przedmioty są wspólne naczynia, gry, zabawki, meble. Wychowankowie często wymieniają się swoimi rzeczami, zdarza się że zabiorą czyjąś własność. Dzieci te otrzymują niewielki kieszonkowe na własne potrzeby, aby:

- zaspokoić potrzebę samodzielnego nabywania niektórych dóbr,
- umożliwienia zdobycia doświadczenia w gospodarowaniu pieniędzmi.

Dzieci uczą się jak gospodarować pieniędzmi, które otrzymują.

4. Zapewnienie warunków nauki własnej i zdobycia zawodu.

Aby dziecko dobrze się rozwijało powinno się uczyć, uczęszczać do szkoły oraz zdobyć zawód w którym chciałoby pracować. Każde dziecko chce być samodzielne. Poprzez choćby czytanie książek same zdobywają wiedzę, która na pewno się im przyda. Uczęszczanie na różne zajęcia jak na przykład: udział w kółkach zainteresowań praktycznych, krawieckich, zdobniczych, budowlanych. Działalność w różnych samorządach, udział w organizowaniu imprez okolicznościowych. Dzieci uczestnicząc w tych zajęciach zapoznają się z różnymi zawodami, co pomaga im w wyborze właściwej dla każdego z osobna drogi życiowej.

5. Rozwijanie zainteresowań i zaspokojenie potrzeb kulturalnych.

Każdy człowiek ma swoje zainteresowania i chce je rozwijać. Dziecko mające określone zainteresowanie chce bliżej poznać dane zjawisko, przedmiot, chce z nim obcować. Ponieważ sprawia mu to przyjemność, radość.

Zainteresowanie jest zawsze związane z czymś, lub kimś. Natomiast zdolność to sprawność jednostki w wykonywaniu określonej czynności. Dzieci przejawiają zdolności w muzyce, sporcie, zajęciach praktycznych w medycynie. Bywają również dzieci szczególnie uzdolnione, mające talent. Pojawia się tutaj pytanie czy człowiek mógłby wejść w samodzielne życie społeczne bez uprzedniego przygotowania poprzez naukę i ćwiczenia. Kolejne pytanie to czy człowiek podejmowałby naukę w szkole bez zainteresowań, uzdolnienia. Raczej nie gdyż to zainteresowania są pewną pobudką w procesie uczenia się oraz doskonalenia. Dlatego trzeba zapewnić dzieciom, umożliwić rozwijanie swoich zainteresowań a czas wolny jest bardzo dobrym do tego momentem. Zajęcia w pracowniach specjalistycznych pozwalają zastosować w praktyce zdobytą z różnych źródeł wiedzę.

6. *Wdrażanie do życia społecznego.*

Przygotowanie do samodzielnego życia w społeczeństwie, jest bardzo trudne. Wdrożenie do życia z innymi ludźmi powinno odbywać się poprzez kształtowanie odpowiednich właściwości ważnych w kontaktach między ludzkich. W programach domu dziecka powinny być następujące zadania:

- uczenie wychowanków spostrzegania świata oczami innych ludzi, z innego punktu widzenia. Przyglądanie się różnym sytuacjom, postępowaniom swoich kolegów. Mówienie innym swoje spostrzeżenia, obserwacje na ich temat oraz wysłuchanie ich co sądzą o naszym zdaniu na ich temat.
- Przekonanie, że nie tylko odczuwanie, ale również dawanie, okazywanie życzliwości daje poczucie szczęścia. Kiedy poznamy bliżej kogoś jego zainteresowania, mocne strony, słabe strony, słabostki, problemy tym bardziej go rozumiemy, lubimy, akceptujemy a nawet mu pomagamy pomimo wszystkiego tego co nas w nim irytuje.
- Wdrożenie do autentyczności bycia sobą w każdej sytuacji i towarzystwie. Nie trzeba zakładać maski, udawać, poddawać się wpływom innym. W dzisiejszych czasach można wyrażać swoje zdanie i swój prawdziwy stosunek do różnych spraw.
- Przyzwyczajenie wychowanka, aby to on wychodził z inicjatywą a nie czekał na propozycje innych.
- .Wpoić zasadę mówienia, postępowania wprost. Każdy powinien wiedzieć co może zaoferować i czego oczekuje.

- Nauczenie wychowanka, bycia otwartym, mówienia tego co czuje i myśli, to pomaga w zawieraniu trwałych znajomości.
- Usunąć obawy przed bezpośrednim okazywaniem swoich uczuć. Umieć i nie wstydzic się okazywać smutek, żal czy też radość, wesele.
- Przygotowanie wychowanka do poczucia odpowiedzialności i zaangażowania wobec swojego postępowania.
- Zachęcenie dzieci i młodzieży do wyciągania konsekwencji swoich czynów, oraz nauczanie słuchania rad innych oraz umiejętnego ich wykorzystania.

Przygotowanie do życia w społeczeństwie jest podstawowym zadaniem placówki opiekuńczej. Jest to zadanie docelowe, całokształt pracy opiekuńczo wychowawczej, składającej się z wielu szczegółowych zadań. Zadanie to zaczyna się od przyjęcia dziecka do placówki i trwa do czasu gdy osoba opuszcza placówkę a często zdarza się że nawet dłużej.

7. Przygotowanie do życia w rodzinie własnej.

Dziecko po opuszczeniu placówki podejmuje samodzielne życie w społeczeństwie. Chce podjąć pracę w swoim zawodzie, mieć własne mieszkanie no i założyć własną rodzinę.

W życiu rodzinnym dziecko uczestniczy od urodzenia. Doświadczą jak to być synem, córką, bratem, siostrą, chłopcem, dziewczynką. Obserwuje rodziców, bierze udział w różnych sytuacjach, wydarzeniach rodzinnych. Uczy się postaw rodzicielskich. W domu dziecka jest zupełnie inaczej, są wspólnotą, ale nie są spokrewnieni, nie wiąże ich specyficzna emocjonalność. Dlatego bardzo trudno jest

przygotować podopiecznych do życia w rodzinie. W domu dziecka toczy się życie podobnie jak w rodzinie, jednak tam dzieci nie przeżywają relacji z rodzicami. Nie mają więc możliwości przeżywania różnych sytuacji specyficznych dla prawidłowego funkcjonowania środowiska rodzinnego. Dzieci, które trafiły do domu dziecka mają już ukształtowany w pewnym stopniu obraz rodziny oraz poszczególnych ich członków. Obrazy te są bardzo zróżnicowane, dlatego proces przygotowania do życia w rodzinie powinien być indywidualny, zróżnicowany ze względu na płeć dziecka, wiek w którym trafiło do placówki, doświadczenia, które dziecko wyniosło z domu rodzinnego. Powinno się uwzględnić przygotowanie do:

- samodzielnego pełnienia roli kobiety, mężczyzny,
- życia małżeńskiego rola żony, męża,
- macierzyństwa rola matki, ojca, stosunek do dzieci,
- dbanie o higienę osobistą i otoczenia, zdrowie, dochody materialne, odpowiednia organizację dnia i sposobu spędzania wolnego czasu.

Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych częściej jako pozytywną postać podają kobietę niż mężczyznę. Bardzo często jako dobrą osobę wymieniają babcię. Przypuszcza się że w jaki sposób dziecko jest traktowane przez rodzica, w podobny stosunek będzie to dziecko miało do własnych dzieci. Dzieci młodsze obraz swoich rodziców jaki zapamiętali a często był on negatywny chcą zmieniać, nie pamiętać złego. Chcą mówić i pamiętać tylko dobre chwile. Czasami ni potrafią ocenić czy byli traktowani dobrze czy źle. Mocno przeżywają rozłąkę z rodzicami. Ważne jest poczucie odpowiedzialności za członków rodziny, zapewnienie im zdrowia fizycznego i psychicznego, środków materialnych potrzebnych do życia oraz zorganizowanie wolnego czasu. Bardzo przydatna jest umiejętność pokonywania różnych problemów,

radzenia sobie ze stresem, stwarzania pozytywnego klimatu czy też utrzymywania więzi rodzinnych.

8. Podsumowanie.

Każdy człowiek rodząc się powinien być przyjęty z radością i miłością. Powinien mieć zapewnioną opiekę pod każdym względem, od poczęcia do dorosłości a nawet do końca życia. Bardzo ważny jest etap dzieciństwa, dorastania, gdyż właśnie wtedy kształtują się obrazy rzeczywistości oraz postawy, zachowania w różnych sytuacjach. Wtedy też człowiek uczy się jak żyć, ujmując życie pod każdym względem. Najlepiej dzieci wychowują się we własnych rodzinach, jednak bywa i tak, że jest to niemożliwe z różnych przyczyn. Wtedy takie dzieci trafiają do domów dziecka, są tam otoczone odpowiednią opieką, biorąc pod uwagę wszelkie strony życia. Mają zapewnione bezpieczeństwo, ochron zdrowia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, materialnych, kontaktów międzyludzkich, warunków do nauki, zainteresowań własnych, wdrożenie do życia społecznego oraz przygotowanie do życia w rodzinie. Wszystkie te działania są bardzo trudne do wykonania, powinny być indywidualne, dostosowane do jednostki. Mają na celu wpojenie dziecku odpowiednich wartości, nauczenie radzenia sobie w różnych sytuacjach szczególnie tych trudnych, wprowadzenie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Bibliografia.

1. Dąbrowski Z. „Wprowadzenie do metodyki opieki i wychowania w domu dziecka.”, wyd. PWN Warszawa 1985 rok.
2. Dąbrowski Z. „Węzłowe problemy opieki i wychowania w domu dziecka.” , wyd. WSP Olsztyn 1997 rok.
3. Filipczuk H. „Dziecko w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Wychowanie.” , wyd. „Nasza Księgarnia” Warszawa 1988 rok.